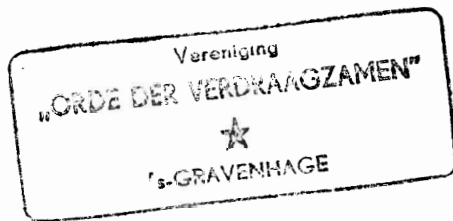

163

ZELFERKENNING

Orde Der Verdraagzamen

's-Gravenhage

NO. 163

PRJS FL. 1,25.

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Ereleden: Hr. B. Guys
Hr. en Mevr. P. A. Bosman
Mevr. H. v. d. Linden

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en Abonn. Dovenetelweg 57a. Den Haag tel. 68.45.41.

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 01761 - 5154

Z E L F E R K E N N I N G.

We beginnen maar meteen met een grote vraag: Kent u uzelf? Als u uzelf kent, dan zult u zich niet afvragen waarom anderen u zo verkeerd waarderen. De meeste mensen willen gewaardeerd worden aan de hand van hun bedoelingen, niet aan de hand van de feiten. Maar aan de andere kant moeten we toegeven, dat heel veel mensen worden beoordeeld aan de hand van uiterlijkheden en niet aan de hand van feitelijkheden. Wie zichzelf wil erkennen, moet zich in de eerste plaats eens afvragen: Wat denk ik van mijzelf? Daarvoor is niet veel belangstelling; dat kunnen we hier trouwens aan het aantal aanwezigen ook constateren.

Maar als je je afvraagt: "Wat ben ik", dan ben je er nog niet. Want de eerste vraag, die je jezelf moet stellen is: Wie ben ik?

Je hebt een naam. Betekent die naam iets? Misschien niet. Anderzijds is die naam toch wel een identiciteit. Ze maakt je deel van een geheel, maar zondert je gelijktijdig ook af. Namen kunnen betekenis hebben. Als we een naam op de juiste wijze weten te beschouwen, kunnen we daaruit allerlei eigenschappen en zelfs bepaalde mogelijkheden afleiden. Dat is dan weliswaar kabbalistiek en als zodanig natuurlijk niet wetenschappelijk, maar het is dan toch mogelijk en het komt vaak uit.

Je bent geboren; tenminste iedereen vertelt je dat je geboren bent. Dat zal waarschijnlijk wel waar zijn. Maar weet je het zeker? Neen. Je weet dat je bestaat. Het is dus waarschijnlijk, dat je geboren bent. Je bent geboren op een bepaalde dag, op een bepaald uur, op een bepaalde minuut. En dan komen er astrologen en berekenen daaruit wat u precies bent, wat voor een type, wat voor een karakter u heeft, wat u verder zult gaan doen. Hoe kan dat?

U bent een persoonlijkheid. U heeft een uiterlijk dat van anderen verschilt. Zegt uw uiterlijk iets omtrent u? O, er zijn mensen (denk maar aan de stellingen van Lombroso), die aan de hand van het uiterlijk precies vertellen wie en wat u bent. Dat klopt niet altijd. Maar fysionomie, scheidkunde e.d. zijn nog steeds in. Hoe komt men tot die veronderstelling? Een hele reeks vragen, waarop je antwoord zult moeten vinden, indien je tot enige zelferkenning wilt komen. Laten we het zo stellen:

Ik leef, ik beleef, ik denk. Deze dingen lijken hetzelfde te zijn, maar ze zijn het niet. Leven is mijn bestaan. Dat ik besta, is voor mij een realiteit. Wat ik beleef is lang niet altijd realiteit. Mijn beleven hangt af van mijn interpretatie. Dientengevolge is mijn beleven grotendeels een persoonlijke eigenschap. Datgene, wat ik in het leven tegenkom, wordt niet door mij beheerst. Maar datgene, wat ik in mijzelf beleef aan de hand van al wat ik tegenkom, dat kentekent mijzelf. Mijn belevenissen in het leven zijn gelijktijdig weer een omschrijving van de achtergrond, het karakter, dat ik heb.

Maar als dit het geval is, hoe zit het dan met mijn denken, want ik denk toch logisch? Maar wat blijkt nu? Een logica is een methodiek van denken. Met deze methodiek van denken alleen kom je niet verder. Er komt een ogenblik, dat je persoonlijke voorkeuren hebt, dat je gevoelens, denkwijzen, prestige-behoefte en dergelijke laat meespreken en dan pas krijgt je logica het persoonlijke karakter, waardoor ze een weergave kan worden van wat je denkt. Neen, het is niet zo gemakkelijk om tot enige zelferkenning te komen.

Laten we proberen nog een paar vragen te stellen. Een van de belangrijkste is: Geloofst u in God? Indien u "ja" zegt, waarom? Wat is God feitelijk voor u? Waarom gelooft u in God? Waarom definieert u God, zoals u dat doet? Want God is - alle werkelijkheid even terzijde stellend - voor de mens een projectie van zichzelf. In het beeld van de God, dat u voor uzelf aanvaardt, beleeft en vereert, wordt uw wezen, uw persoonlijkheid wederom weerspiegeld. Als u mij vertelt welke God een mens vereert, dan kan ik u ook zeggen wat hij werkelijk is. Iemand, die zich de moeite getroost om na te gaan: Waarom geloof ik in bepaalde dingen? Waarom strijd ik b.v. voor persoonlijke vrijheid, voor rechten of voor gezag, die leert iets omtrent zichzelf.

Hebben we al deze dingen samengebracht in een systeem, dan lijkt het, of alles kloppend kan worden gemaakt. Maar is iets werkelijk kloppend? Ik kan b.v. zeggen: De mens is deel van een kosmisch geheel. In vele voertuigen is hij tenslotte op aarde geïncarneerd. En op aarde geïncarneerd zijnde, wordt hij mede bepaald door invloeden, die buiten hem leven en zal zijn totale wezen zelfs de naargeving beïnvloeden, zodat in zijn naam en in zijn geboortedatum zijn wezen wordt uitgedrukt. En in dit alles zijn reeds lot en hoofdbelevingen mede vastgelegd.

Ik kan dit systeem verdedigen. Het is sluitend te maken. Maar in hoeverre is dat voor jezelf waar?

Zoeken naar zelferkenning is in de eerste plaats: zoeken naar de redenen waarom je iets doet, waarom je iets aanvaardt, waarom je iets gelooft. Dat wil niet zeggen, dat u daardoor in staat bent u vrij te maken van alles.

Indien u bent opgevoed in een zeer christelijk milieu b.v., dan zullen bepaalde dingen, die u met de dressuur der kinderjaren reeds zijn ingelegd, uw gehele verdere leven u blijven beïnvloeden. U zult denkwijzen behouden, die daaruit voortkomen. Als u erkent dat ze in u bestaan, dan maakt u ze daarmee nog niet ongedaan. Maar door te erkennen dat ze bestaan, begrijpt u uzelf beter. En pas als u tot enig begrip van uzelf bent gekomen, is daar ook de mogelijkheid om wat verder door te dringen in de wezenlijkheid van uw bestaan.

Je bent iemand. Maar wie? Waarom heb je het ene niet gedaan en het andere wel? Waarom heb je een bepaalde keuze gedaan? Heb je je laten leiden door de druk der omstandigheden, door gevoelens van verplichting of heb je werkelijk zelfstandig bepaald: dit acht ik juist en menselijk? Het is moeilijk, voor jezelf vooral, om dergelijke dingen te overzien. Aan de andere kant: het is de enige manier om te komen tot een reële erkenning omtrent jezelf.

De meeste mensen leven in een wereld van dromen, dat weten we allemaal. Maar al dromen we dan, er is altijd weer een ogenblik dat we beseffen, dat we ons illusies maken. Het verschil tussen onze normale gang in de illusie en het ogenblik van ontwaken is wederom een definitie van hetgeen wij zijn.

Een mens, die zegt: "Ik heb gezag nodig", zegt in feite: ik ben zwak. Ik wil beschermd worden. Een mens, die zegt: "Wij hebben God nodig" zegt in feite: ik voel mij zo onvolledig in mijn materiële mogelijkheden, dat er iets anders moet bestaan. Een mens, die alleen staat, heeft al te vaak het gevoel: ik kan het leven niet helemaal aan, ik kan mijn verplichtingen niet dragen. En juist die mens roept dan uit: Wij moeten een organisatie stichten! Zo is het leven nu eenmaal. Als je dat voor ogen houdt,

kom je in de richting van een zelferkenning, die wat betekenis krijgt. Let wel, we hebben het hier niet over een methode om jezelf te verbeteren. Er zijn heel veel mensen die denken: zelferkenning is definiëren wat je bent en dan veranderen. U kunt aan het meeste dat u bent niet veel meer veranderen. Tegen de tijd dat u in staat zult zijn er bewust iets aan te veranderen, bent u meestal reeds te oud, zijn de gewoonten en denkwijzen ingegroeid. Daar doet u niets meer aan.

Zelferkenning is eerder een middel om de realiteit tegemoet te treden. Omtrent die realiteit moet je dan bepaalde stellingen bouwen, zeker. Maar die stellingen moet je dan ook weer voor jezelf waarmaken. Ik geef u een voorbeeld van een stelling, die ik kan opbouwen:

God leeft in mij. Indien ik ver genoeg doordring tot de kern van mijn wezen, zal ik die God vinden.

Een stelling, die heel vaak voorkomt. Wat betekent ze? Ze betekent: Er zijn in mij diepten, die ik niet ken of durf doorgronden. Omdat ik daaraan een hogere en betere betekenis wil toekennen, heb ik ze "God" genoemd. Dat heeft niets te maken met de werkelijkheid. God leeft in alle dingen, dat weet ik wel. Maar de manier, waarop u God in uzelf zoekt, is in feite een zoeken naar uzelf, niet naar God. Zelferkenning houdt in, dat je ook die punten - ook al verandert er niets door - accepteert; dat je weet waarom je de dingen doet.

Het is eigenlijk doodeenvoudig. De een eet, omdat hij honger heeft. De tweede omdat hij van een lekker hapje houdt en de derde omdat het zo gezellig is. Ze zullen allemaal eten en als ze teveel eten, worden ze allemaal dik. Maar waarom bent u dik geworden? De een kennelijk omdat hij gezelligheid boven alles heeft gesteld. De ander omdat hij honger heeft. Maar die honger moet ergens uit voortkomen. Is er misschien iets niet in orde met zijn metabolisme?

Als u uw gedrag nagaat, uw reactie op de wereld, dan ontdekt u heel vaak: Hé, daar zit een afwijking! Die kan zuiver lichamelijk zijn. Er zijn heel veel mensen suikerziek, zonder dat te weten. Maar als u op een gegeven ogenblik buitengewoon veel gaat drinken en u vraagt zich af: Waarom doe ik dit? dan komt misschien ook bij u de oplossing op: ik kan een te hoog bloedsuikergehalte hebben, want dat entameert het drinken. Dan kan ik er iets aan doen; niet veel misschien. Ik kan het niet onmiddellijk veranderen, maar ik kan beginnen met reëel te reageren.

Er zijn mensen die zeggen: "Ach, het spijt me heel erg, maar ik ben alcoholist. Als ik drank zie, kan ik er niet afblijven. Mijn lichaam heeft die drank nodig." En daar begint de fout.

Waarom drink ik? Ik drink om iets te vergeten. Of: om de wereld anders te zien. De basis van mijn alcoholisme ligt niet in het menselijk metabolisme (het stofwisselingsproces), in een behoefte-element, ze ligt in de eerste plaats in een psychische houding tegenover de wereld. En nu kun je zeggen, dat dat niet waar is, maar als je voor jezelf toegeeft dat het zo is, dan ga je misschien ook begrijpen dat het drinken niet de enige methode is. Je maakt jezelf niet minder waar of niet méér waar, maar je benadering wordt beter. En als ik over zelferkenning spreek, dan is dit, geloof ik, wel het belangrijkste element.

Zelferkenning geeft je de mogelijkheid te reageren en daarmee ook jezelf beter te omschrijven. Dat is stoffelijk, natuurlijk. In een gezelschap als dit is het nu eenmaal onvermijdelijk, dat we ook een ogenblik de hoogte in gaan. Het is precies als met een reclameballon: als hij eenmaal gevuld is en iedereen hem ziet, dan moet hij ook de lucht in.

Laten we ons dan eens afvragen: Wat ben ik? Dan zeggen we: Ik ben een mens of ik ben een geest. In mij leeft een geest, de ziel en al dat andere. Waarom zeg ik dit? Wéét ik het?

Er is een leven na de dood, zeggen wij. Waarom zeggen we dat? Wat zijn de redenen, die ons daartoe brengen? Is het misschien dat we bang zijn voor de dood of is het eenvoudig een weten, dat er dingen bestaan? Maar dan weet ik nog steeds niet dat ik zal voortleven, als ik mens ben.

Onthoudt u dat goed! Het feit, dat een mens tot geest wordt en als geest tot u spreekt, betekent nog lang niet dat iedere mens geest behoeft te worden. Het betekent alleen, dat de mogelijkheid bestaat, meer niet. Waarom houdt u zich daarmee bezig? Bent u bang voor de dood? Heeft u ervaringen opgedaan? Of vindt u misschien in uzelf iets van een leven, dat verdergaat dan het materiële, en zo ja, waarom? Het is een voortdurend vragen.

"Zelferkenning komt voort" - zo heeft eens een wijsgeer gezegd - "uit de onbeantwoorbare vragen, die een mens zichzelf durft stellen." Want om te komen tot een erkenning van de zekerheden, die je als mens bezit, moet je eerst alle onzekerheden, waardoor je normalerwijze je gedrag en je redenering laat beheersen een ogenblik aanstippen, omdat je weet dat ze geen zekerheden zijn.

De werkelijke bewustwording, zo heeft eens iemand gezegd, bestaat in het kind; want het kind ziet alle dingen nieuw, elke dag weer. Het kind vertrouwt alle dingen op de waarde, die ze pretenderen te hebben en aanvaardt zichzelf zonder vragen. En deze aanvaarding van wat je bent en wat je kunt zonder vragen, betekent een automatische ontplooiing van de persoonlijkheid. Hoe meer vragen je gaat stellen, zo zegt die wijsgeer, des te moeilijker het wordt om te groeien.

Dan zou zelferkenning dus schadelijk kunnen zijn voor de groei. Inderdaad. U had het waarschijnlijk niet gedacht, maar het streven naar zelferkenning kan in bepaalde fasen van het bestaan absoluut schadelijk zijn. In eentijd nl. dat u bezig bent iets te leren, iets te ontplooiën, kan een zelferkenning u ineens daarvan doen terugdeinzen. U heeft nu eenmaal ook nog de behoefte en de noodzaak uzelf te ontplooiën, te ontwikkelen. Zelferkenning moet dus in de eerste plaats worden gericht op die punten, welke voor ons niet zo reëel zijn in het dagelijks leven.

De meeste mensen beginnen met zich af te vragen: Waarom peuter ik regelmatig in mijn neus b.v.? Daarvoor zijn veel verklaringen. Misschien heeft u last van verstopping; misschien is het een Freudiaans gebaar. Maar neem dat nu eens als vanzelfsprekend aan. Vraag alleen naar beweegredenen, die eigenlijk net iets buiten de feitelijke gewoonte liggen. Zeg niet: Waarom schrijf ik rechts, want dat heeft u waarschijnlijk geleerd, maar vraag u af: Waarom schrijf ik dit neer? Controleer uw gedachtenprocessen, niet uw feitelijke reacties. Feitelijke reacties helpen u niet bij het vinden van een reële zelferkenning. En als u toch aan de hand van het stoffelijk gebeuren een eind verder wilt komen, dan moet u nooit proberen de zaak te analyseren, terwijl het aan de gang is.

U heeft het zo vaak gemerkt, als wij hier spreken. Er rijst bij u een vraag door hetgeen wij zeggen. En terwijl u erover nadentkt om die vraag te stellen, is er reeds veel voorbij en heeft u waarschijnlijk het antwoord op uw vraag alweer gemist. Op dezelfde manier is het met het leven.

Als je leeft, dan gebeurt de zaak. Dat gebeuren kun je niet voor zelferkenning of voor ontleding gebruiken op dat moment. Maar je kunt je later natuurlijk wel eens afvragen: Hoe komt dat?

Er bestaat een systeem voor. Dat systeem gaat uit van het standpunt: Ik moet elke avond even terugdenken aan alles wat op die dag voor mij belangrijk is geweest, wat ik heb gezegd, wat ik heb gedaan. Waarom heb ik het gedaan? Vraag je af: waarom het zo was, waarom je het goed vindt of waarom je het verkeerd vindt achteraf. Een vorm van beperkte zelfanalyse, inderdaad. Een zelfanalyse, die zeker tot vele zelfmisleidingen mede aanleiding kan zijn. Maar het is in ieder geval een methode om dan toch het dagelijks leven enigszins in die zelferkenning te betrekken.

Stel nu eens, dat u als mens een gave heeft, die een ander niet bezit. De een is mathematisch van aanleg, anderen zijn dat niet. De een is muzikaal van aanleg, anderen zijn het niet. De een is helderziend en de ander horende doof. Waarom?

Ik heb een gave. Is die gave belangrijk? Is ze als expressie van mijn wezen belangrijk? Als ik dan eerlijk nadenk, dan blijkt dat de gave op zich-

zelf niet belangrijk is, maar wel de wijze waarop ze voor mij bestaat; dus wat ik ermee doe, wat ik eruit put. En dan blijkt dat menigeen, die werkelijk helderziend is, uit die helderziendheid in de eerst plaats een gevoel van belangrijkheid put, waardoor het hem mogelijk is in het leven veel te verdragen. Het blijkt dat iemand, die anderen geneest, daaruit misschien een zelfvoldaanheid weet te putten, waardoor hij andere aspecten van het leven, die wat minder prettig zijn eenvoudig voorbij kan gaan. Waarom? Wat doet ik met een gave?

Misschien gaat u nog wat verder. U bent eens uitgetreden. U heeft er heel veel mooie dromen uit teruggebracht. U weet nu zeker, dat er een Zomerland is en vele andere dingen. Wat brengt u daartoe? En dan komen we tot de conclusie, dat ook deze dingen voor een groot gedeelte het verhullen van de werkelijkheid bevatten.

Er zijn dingen, die je niet wilt accepteren. Je kunt niet doordringen in het gebied van al hetgeen je verwerpt; daarvan zou je krankzinnig worden. Maar je kunt het gebied dat onbenaderbaar is omschrijven en daardoor begrijpen waar voor jou een moeilijk punt ligt, waar de werkelijk dwingende krachten, die je niet bewust kunt overzien, vandaan komen. Op die manier leer je jezelf kennen. Het vreemde is, dat de meeste mensen alles doen om een ander te leren kennen en daarbij volledig vergeten zichzelf te kennen. Laten we het eens zo stellen:

U staat regelmatig voor de spiegel. Hoe ziet u eruit? Vertelt u mij op dit moment alleen in gedachten hoe u eruit ziet. Probeer het eens even. Als u dat probeert en u bent eerlijk, dan zegt u: Ik weet het eigenlijk niet eens precies. Dat uiterlijk, dat u regelmatig in de spiegel ziet, kent u niet. Waarom? U neemt het als vanzelfsprekend aan. Het gevolg is, dat u 't niet kunt beoordelen. U kunt dus niet begrijpen hoe anderen u zien want u ziet uzelf nooit zoals een ander u ziet. Wilt u komen tot zelfwaardering, dan moet u dus niet zeggen: Zo zie ik mij alleen. U moet ook zeggen: Zo reageren anderen op mij. De reactie van die anderen is net zo belangrijk of soms zelfs belangrijker dan wat u in de spiegel ziet.

Ach, u weet het allemaal. De dames gaan tegenwoordig naar allerlei schoonheidsadviseuses e.d. Maar als je nu kijkt wat er werkelijk wordt gedaan (zeker, het zal vakwerk zijn; u ziet tegenwoordig menig mooi schilderij lopen), dan is het eigenlijk iets wat je zelf ook had kunnen doen, indien je jezelf zou hebben gezien en je mogelijkheden. Dat ziet men meestal niet. De mens ziet in de spiegel zijn eigen fouten en mogelijkheden niet. Is het dan zo vreemd, als ik hier een analogie trek en zeg: Ook in het totaal van leven, beleven en denken neemt de mens zoveel als vanzelfsprekend aan, dat hij juist daardoor niet meer in staat is zijn eigen fouten en zijn voordelen te zien. En daarmee hebben we over zelferkenning al heel wat gezegd.

Nu moet ik ook de wereld er even bij halen, dat gaat nu eenmaal niet anders.

U weet allen wat magie is. Duizend keer gehoord! Magie is het gebruiken van je wil en daardoor iets tot stand brengen wat menselijk gezien niet helemaal begrijpelijk is. Het gebeurt zonder dat het je direct beïnvloedt, maar wat je wilt wordt waar. Daar komt het op neer. Velen van u gebruiken bewust of onbewust iets van deze magie. Het blijkt, dat de mens zijn wil wel degelijk in de wereld kan uitzenden en er iets mee tot stand kan brengen. Maar heeft u zich wel eens afgevraagd: waarom? Het hoe, daar vraagt de mens graag naar. Hoe kan ik het voor elkaar brengen? Hoe kan ik het zover brengen, dat alles wat ik wil ergens buiten mij waar wordt? Dat willen ze allen graag weten. Maar waarom? Dat weten ze niet. En toch is dat "waarom" voor het erkennen van jezelf veel belangrijker dan het "hoe". De procedure is iets wat je instinctief ook wel weet. Dat groeit uit jezelf, dat is een inspiratie of hoe je het noemen wilt. Maar waarom?

Waarom kunt u dingen doen, die een ander misschien niet doet? Zo maar, alleen door te willen en te denken. Dan moet er iets zijn. Als u

zegt: Nu wil ik dit of dat eindelijk eens bewerkstelligen en het komt tot stand, dan kan het één keer een toeval zijn en twee keer, drie keer ook, maar als het vijf keer gebeurt, dan moet er een relatie zijn tussen uw willen en dat feit. Is het misschien zo, dat die relatie altijd bestaat, maar dat u die niet erkent? En dan zou men aan het voorgaande kunnen toevoegen: De doorsnee-mens meent zijn grenzen te kennen en ziet daardoor de onbegrensdeheid van vele van zijn mogelijkheden over het hoofd. De neiging om jezelf netjes als een afgerond beeld te schetsen belet je vaak dat wat je werkelijk bent te ontplooiën. En dan weten we nog niet wat we zijn, maar als we nu maar weten dat we meer mogelijkheden hebben, dan kunnen we ook iets verder gaan.

U bent misschien mediamiek. Er lopen heel veel mediamieke mensen rond. Of het nu een geest is, die daar spreekt of niet, dat doet niets ter zake. Er is een ogenblik, dat u een andere persoonlijkheid aanneemt, dat er een andere bewustzijnstoestand optreedt. Misschien blijft u uzelf wel en begint u alleen dingen te zeggen, waarvan u helemaal niet wist, dat u ze wist. Er gebeuren van die dingen. En dat is weer belangrijk! Of het geesten zijn of niet, dat laten we maar buiten beschouwing. Maar er is een bewustzijnstoestand, waarin ik iets anders ben dan ik nu denk te zijn.

U heeft soms een visioen. Dat visioen kan waar worden. Als dat waar wordt, dan is het nog steeds een product van uw eigen denken. Maar hoe komt het nu, dat u ineens dingen kunt denken, waarmee u misschien heel weinig te maken heeft (er is altijd wel enige relatie, maar veel is het niet) en plotseling kunt zien wat er gebeurt - laten we zeggen - over 5 jaar in Vietnam of over 3 weken in Amsterdam. Hoe komt dat? Wat is het dat mij daartoe brengt? Kennelijk sta je als ikheid anders tegenover de tijd dan je altijd hebt aangenomen.

Zelferkenning is niet het omschrijven van het "ik" in een mooie rechte vorm, het is het zoeken juist naar de onbegrensdeheden, naar de vele mogelijkheden, die er zijn. Een compositie beeld van jezelf kun je altijd wel creëren. Dat is een rationalisatie. Dat is gewoon een verstandelijk samensmeden van dingen, die helemaal niet bij elkaar horen en dan erbij zeggen: Zo heeft God mij geschapen. Klaar! Het is die vraag: Hoe zit het in elkaar? Waarom? Hoe komt het, dat ik in de tijd kan zien? Hoe komt het, dat ik stemmen hoor? Hoe komt het, dat ik mijn wil aan een ander kan opleggen? Wat is het in mij? Het is iets, wat ik niet helemaal ken.

Er zijn procedures voor. Maar sommige daarvan, die voor anderen werken, doen dat voor mij niet. En dingen, waarvan een ander zou zeggen: daarmee kun je nooit iets bereiken, die werken voor mij. Hoe komt dat? Wat is het, dat mij tot zo iets maakt? En dan moet je proberen een paar antwoorden te geven al zijn ze nog zo algemeen.

Je hebt de gedachtenwereld. Die gedachtenwereld vul je in in plaats van de werkelijkheid. Je bepaalt dat wat je bent door je gedachten, niet door je eigenschappen. Je kent aan jezelf eigenschappen toe, je ontkent eigenschappen. Je handelt volgens het beeld, dat je van jezelf hebt. Maar als je bepaalde eigenschappen veronderstelt en ze komen steeds niet tot uiting; dan heb je duidelijk een fout gemaakt. Dat wat ik voortbreng, ben ik. Je zou kunnen zeggen: Elke schepper wordt kenbaar in zijn schepping.

Een mens, die leeft, scheidt ook. Hij scheidt relaties met medemensen. Hij scheidt een bepaalde indruk. Hij heeft deel aan gebeurtenissen en geeft daar misschien een andere draai aan, een nieuwe betekenis. Elke mens scheidt door het feit, dat hij leeft en bestaat een waarde, die zonder hem er niet zou zijn. Die waarde ligt dan niet in een functie als b.v. lid van de Algemene Rekenkamer of iets dergelijks, dat heeft er niets mee te maken, want daarvoor kun je een ander in de plaats zetten. Maar die specifieke menselijke relatie die je hebt, daarmee scheid je in de wereld een verbinding. En als je de banden, die je in de wereld hebt (de vriend-

scheppen maar ook het gebrek aan contact met mensen) allemaal eens bijeen gaat voegen, dan kom je misschien tot een erkenning omtrent jezelf. Dan zeg je: Hé, voor mij zijn die dingen zo belangrijk.

U vindt het misschien vreemd, dat ik het op deze manier benader. Er is een heel oude legende van een man, die naar de wereld van de geesten ging en vandaar naar de wereld van de goden. Hij ging steeds verder. Hij overschreed de stroom van de tijd. Hij ging over de kloof van het Niets en tenslotte stond hij daar dan helemaal alleen in een schepping, die er niet meer was. Want niets kende hij meer buiten zichzelf. Toen zei hij: "Ja, maar er moet iets zijn." Hij zag toen een lichtpunt. Dat lichtje kwam op hem af. Hij snelde erheen en zei: "Eindelijk heb ik hier de weg naar de wereld gevonden. Hier heb ik het nieuwe: de schepping. Hier heb ik God misschien." Maar wat hem tegemoet trad, was een beeld van hemzelf; het was zijn evenbeeld. Kijk, dit is ook iets, dat met zelferkenning te maken heeft. Maar ik geloof, dat het nog veel meer uitdrukt.

Als wij door alle erkenningen heen gaan, als we alle sferen hebben gehad en we hebben alle vormen van leven geproefd, dan komt er een ogenblik, dat we zeggen: Er is eigenlijk niets meer dat ons interesseert. En dan gaan we misschien op zoek naar God of naar de waarheid of naar een eerste oorzaak of hoe je het noemen wilt. En wat vinden we? Onszelf.

Voor mij persoonlijk kom ik ertoe om hieraan weer enkele dingen te verbinden. Voor mij zijn dat waarheden, voor u is dat misschien niet zo. Ik geloof dat ik eens ben uitgegaan - ik weet niet precies waarvan - en dat ik tot datzelfde punt zal terugkeren. De enige werkelijkheid, die ik ooit zal bereiken, is de werkelijkheid die ik ben. Ik zal haar zien, ik zal haar beseffen, ik zal er bewust van zijn. Alles, wat er tussen zit, is voor mij eigenlijk niet veel meer dan een chimaera, die vervaagd als het morgenrood de hemel kleurt; een nachtmerrie van onwerkelijkheden, die nodig is om in staat te zijn jezelf te zien. Je kunt zeggen: Dan komt er meer. Dat is mogelijk. Maar alles, wat je in het leven, in de schepping of waar dan ook zoekt, is te herleiden tot jezelf. Je bent zelf het antwoord op alle vragen. Als je dus vragen stelt, dan moet je weten wie je bent en je hebt het antwoord.

Mooie theorieën. Als je daarmee eindexamen wilt doen of je wilt er een doctoraal mee halen, dan klopt het natuurlijk niet. Of klopt het toch? Menselijk gezien klopt het niet en kan het niet kloppen. Maar als we de menselijke beperking opzij zetten? Als ik word geëxamineerd, ben ik in feite examinerend en examinandus in één. Want al wat de ander mij vraagt, impliceert de kennis. Erken ik de vraag, dan erken ik het antwoord; dat bestaat in mij. Ik moet het alleen maar weten los te maken.

Als ik hier dingen zeg, waarover u misschien nooit heeft nagedacht, dan klikt er plotseling iets en zegt u: Zo heb ik het altijd gevoeld; ik heb het alleen nooit zo kunnen zeggen. Hoe komt dat? Misschien wel, omdat u op dat moment tot uzelf spreekt. Als ik spreek, hoort u niet mij. U hoort uzelf. In alles wat we rond ons zien spreken wij tot onszelf. Indien iemand ons verwerpt, zit er in die verwerping ook iets van onszelf. Wij verwerpen dan ook onszelf. Indien iemand ons aanvaardt, dan aanvaarden we ook iets in onszelf en omtrent onszelf. We kunnen geen scheiding maken tussen de wereld buiten ons en datgene wat we zijn. Die scheiding is er werkelijk, natuurlijk, maar niet voor onze ervaring. De relatie, die wij menen te hebben met de buitenwereld, is tevens een uiting van onszelf. Het is een relatie, die we met onszelf hebben. En dan is de regel, die algemeen wordt gesteld, natuurlijk heel duidelijk:

Zie wat je wereld is en je weet wat je zelf bent. Is de wereld op het ogenblik verward, kijk naar uzelf, want als u niet verward zou zijn, dan zou de wereld niet zo verward lijken. Als je zo gaat denken, benader je een zelferkenning, die niet meer beperkt is tot het menselijke.

Als u denkt: ik ben mens, ik zie er zo uit, ik heb zolang gewerkt en nu ben ik met pensioen, ik doe zoveel goed, ik ben toch eigenlijk een

heel goed mens (dat vindt haast iedere mens van zichzelf), denk na! Waarom ziet u uw wereld dan zo anders? Is uw wereld vol vijanden? Hoe komt dat? Wat is er in u niet in orde? Vijanden buiten u maakt u niet alleen maar door wat u uiterlijk bent. Neen, het is wel degelijk een interne relatie, want anders zou u de ander begrijpen en die vijandschap kunnen opheffen. Begrijp uzelf. Begrijp wat u kwelt, wat u drijft. En als u het niet in uzelf kunt vinden of het is te moeilijk om alles wat u gelooft en denkt aan te tonen of te bewijzen, kijk dan naar die wereld buiten u.

Als u morgen zegt: Nu moet die maar eens op bezoek komen en hij komt, dan moet u niet zeggen: ik heb die ander bestuurd; dat weet u niet. Dan is er een relatie tussen uw wens en het gebeuren. Dit is iets van u. Dat contact heeft dus met u te maken, het is mede voor u belangrijk.

Als u op een gegeven ogenblik een mens geneest, dan moet u niet zeggen: Ik heb de kracht of ik krijg de kracht om die mens te genezen. U moet tegen uzelf zeggen: Het evenwicht, dat ik in die ander herstel, is iets wat ik in mijzelf zoek. Want als ik een ander wil genezen, wil ik hem evenwicht geven. Dit trachten evenwicht te geven impliceert, dat ik evenwicht nodig heb. En dan moet u niet blijven stilstaan bij de genezing als iets wat dient als dockje voor het bloeden, maar dan kunt u zeggen: Dat ik wil genezen, heeft een reden. Die reden ligt in mijzelf. En wat ik in mijn patienten vind aan genezing, aan dankbaarheid, aan mislukking, aan verwerping, moet ergens in mij bestaan. Wat ben ik? Niet: hoe ben ik?

Hoe je bent, ach, dat weten we allemaal. Als een mens zich afvraagt: Hoe ben ik? dan zegt hij: Nu ja, ik heb natuurlijk mijn fouten (waarmee hij wil zeggen: die heeft iedereen) bovendien heb ik zoveel goeds dat weegt er wel tegen op. Maar "wat ben ik?" daarmee ben je niet gemakkelijk klaar. Stel jezelf de vraag: Wat ben ik? Zoek naar dat wat je bent: je origine, zelfs de betekenis van je naam. Waarom heet je zo en niet anders? Waarom ben je toen geboren en niet op een ander tijdstip? Het zijn vragen zonder antwoord. Toch moet je ze stellen, want daardoor open je je voor iets, dat een groter geheel kan zijn.

Nu kom ik weer met mijn overtuiging en dat is dan meteen de clincher van het hele betoog: Als je vragen stelt, stel je je open voor antwoorden. Als je dingen voorwaardelijk stelt en niet als zekerheid, dan vind je de mogelijkheid om tot zekerheden te komen. Als je de voorwaardelijkheid van alles wat z.g. feit is voor jezelf accepteert, dan kun je zien wat er achter ligt; en wat er achter ligt is waar.

Je kunt in jezelf inderdaad komen tot een beleving van wat je je innerlijke Godheid noemt. Je kunt komen tot een absolute harmonie met al het andere, maar je kunt dat nooit, indien je niet eerst weet wat je bent. Want pas als je weet wat je bent, kun je dat beeld van je werkelijkheid ergens associëren met een kosmische werkelijk, die niet door tijd, door ruimte, door menselijkheden beperkt is. Onbeperkte van je wezen kun je pas erkennen door elke beperkende bepaling, die er omtrent je wezen bestaat als vraagwaardig te beschouwen, als een voorlopige werkhypothese, nimmer als feiten.

Wie in een stoffelijk bestaan durft uitgaan van zichzelf als werkhypothese en van zijn geestelijke wereld als iets dat gedachten uit, maar dat niet het wezen zonder meer weergeeft, die zal door het zoeken naar erkenning van zichzelf en het zich baseren voor alle erkenning op de relatie met zijn wereld de beperkingen, die hem beletten de werkelijkheid die - kosmisch gezien - toch voor hem bestaat opheffen. Het overschrijden van je beperkingen is afhankelijk van het erkennen van de onzekerheden, die je innerlijk hebt.

Ik geloof, dat ik het daarbij mag laten.

D I S C U S S I E.

- x U zegt: Je mogelijkheden zijn beperkt. Hoe nu, indien je uiterlijk beslist niet aantrekkelijk is? Waarom is het voor de een beslist verwerpelijk en kan het voor een ander dat niet zijn?
- Ik geloof, dat een groot gedeelte van de uiterlijkheden wegvalt achter de uitstraling van de persoonlijkheid. Met andere woorden: Indien u uzelf erg lelijk vindt en dus verwacht dat anderen u ook lelijk vinden, zullen zij u veel lelijker vinden dan u bent. Maar als u lelijk bent volgens aanvaarde normen en voor uzelf het gevoel heeft dat u er nog best mee door kunt, dan wordt u niet gehinderd door het imago, dat u zich van uzelf heeft gevormd en zal de persoonlijkheid, die achter dit uiterlijk zit intenser tot de mensen spreken en dezen vergeten de uiterlijkheid. Dat uiterlijk is nl. niet zo erg belangrijk.
- x Dus je moet zelfbewust zijn.
- Je moet bewust zijn van het feit, dat die uiterlijkheden eigenlijk niet ter zake doen. Het is de rest, die telt; wat je werkelijk bent. Als je dat accepteert en je zegt: Ik denk er niet over na, of ik mooi of lelijk ben, ik ben mijzelf en ik ben dat zo goed en zo prettig mogelijk, dan zult u zien dat degenen, die met u te maken hebben op een gegeven ogenblik vergeten, of u nu lelijk bent of mooi. Iemand, die heel erg mooi is en die een vervelende uitstraling heeft, wekt misschien in het begin even bewondering, maar dat verdwijnt al heel gauw. En iemand, die heel erg lelijk is, maar waar een levende persoonlijkheid achter zit, die brengt de mensen ertoe om op het laatst dat lelijke zelfs nog mooi te gaan vinden; dat ze dat dus zien als een uiting van de persoonlijkheid. Het uiterlijk is, ofschoon de meeste mensen dat niet beseffen, bij een contact tussen mensen over het algemeen maar een symbool van de persoonlijkheid, die er achter schuilt.
- x Als dit een algemeen menselijke ervaring is, waar komt dan die cultus van het uiterlijk schoon vandaan?
- Vermoedelijk dank zij het feit, dat hierdoor een zeer winstgevende industrie kan worden opgebouwd. Als u zich realiseert dat bepaalde zalfjes, die de dames kopen voor f 17.50 aan bestanddelen nog geen f 0.70 waard zijn, dan kunt u begrijpen dat er een reden is om het de mensen aan te praten. Maar eigenlijk heb je het dus niet nodig. De mensen, die het gebruiken, doen dat omdat ze willen beantwoorden aan een uiterlijk beeld, dat hun wordt voorgehouden, maar dat op zichzelf volkomen waardeloos is.
- x Maar er bestaat toch een reële hunkering gezien de pornografie, die alleen maar van de mooie mensen gebruik maakt als model en de lelijken onverkoopbaar zijn.
- U zegt: pornografie. Laten we ons even realiseren, dat er in de pornografie geen sprake is van een menselijk contact, maar alleen van een stimulus voor het gedachtenleven van de lezer of beschouwer van die pornografie. Met als gevolg, dat deze reageert volgens uiterlijke normen, die hem zijn aangepreft, zich daarbij niet realiserend dat bepaalde prentjes, die hier als absoluut onverkoopbaar gelden, in het Verre Oosten bijzonder veel opgang maken, omdat ze daar wel aan een ideaal beantwoorden. Maar dat heeft niets meer te maken met de levende persoonlijkheid.
- x Met het "zelf" van zelferkenning heeft u de persoonlijkheid bedoeld. Maar deze persoonlijkheid is zo'n nietig deel van je gehele wezen, dat ik mij afvraag wat voor zin het heeft om dit zelf te kennen. Als je je er bovendien nog mee gaat vereenzelvigen, dan zit je er nog aan vast ook en belemmer je je verdere ontwikkeling. Is het niet verstandiger vereenzelving te zoeken met die delen van je wezen, waarvan je nog onbewust bent?
- Dat is een heel mooie theorie. Mag ik een vergelijking maken? Als je je gaat vereenzelvigen met hetgeen je over 10 jaar zult zijn, ben

je nu niets waard. Als je je vereenzelvigd met de kleren, die je aan hebt, dan zul je niet alleen zeer ongewassen door de wereld gaan, maar je zult ook niet beseffen hoeveel andere kleren je kunt aantrekken en hoeveel verschillende mogelijkheden je dus hebt om je persoonlijkheid tot uiting te brengen. En dat is de reden, dat u dat "zelf" nodig heeft. U moet de kern van uw wezen proberen te beseffen - hoe onbekend ze verder ook blijft - opdat u in staat bent de variabele factoren aan te passen en daardoor dit "ik" in elke gewenste richting te projecteren.

Ik heb niet voor niets o.m. de mogelijkheden van magie, van bepaalde occulte begaafdheden aangehaald. Die spelen wel degelijk een grote rol, omdat je deze kunt zien als uiting (dus als een soort kleding) van het werkelijke "ik". Een kleding, die je je a.h.w. kunt aanschaffen en kunt aantrekken, als je eerst maar weet wat je moet uittrekken om verder te kunnen gaan met dat nieuwe.

x Nu begrijp ik dat niet goed. U neemt aan, dat die persoonlijkheid iets is dat je voortzet. Ik dacht juist dat die menselijke persoonlijkheid als je overgaat in de geest eigenlijk zo'n beetje verdwijnt.

- De menselijke uiterlijkheden verdwijnen, maar de kern van het besef, waardoor de menselijke persoonlijkheid mede wordt bepaald, is in de geest evengoed aanwezig. Ze is de kern van de totaliteit van zijn, van het hele leven, onverschillig in welke sfeer of wereld.

x Hier werd onlangs gezegd, dat de geest geen persoonlijkheid is, doch slechts een bewustzijn.

- Spraakverwarring: de geest heeft geen persoonlijkheidsvorm. Het is een bewustzijn, waarvan de vorm wordt bepaald door de gedachte. Als u de lezing even nakijkt, dan kunt u dat wel vinden, want zo is het letterlijk gezegd.

x U bedoelt toch dat die persoonlijkheid, die je nu hebt, dat je daarop moet voortbouwen?

- Ik zal proberen om het heel helder en duidelijk te formuleren. Ik bedoel, dat u de werkelijke persoonlijkheid die u bent, moet trachten te beseffen, omdat deze niet iets is waarop je voortbouwt, maar vanwaaruit je bestaat, zodat je daardoor een begrip, een weten, een kunnen en kennen kunt bereiken, dat je wereld omvat. De harmonie tussen je wereld en jezelf wordt bepaald door de erkenning van het werkelijke "ik", ongeacht de uiterlijkheden, de door omstandigheden enz. ontstane denkgewoonte en al wat erbij komt.

x Dit werkelijke "ik" heeft toch niets met je persoonlijkheid te maken?

- Dat ligt er maar aan hoe u het uitdrukt. Wat verstaat u onder "persoonlijkheid"? Definieert u.

x Persoonlijkheid dat zijn de eigenschappen, die je in je hebt opgenomen.

- Dan heeft u een volkomen verkeerde voorstelling van "persoonlijkheid". De persoonlijkheid is nl. het gehele wezen. De persoonlijkheid is datgene, wat u onderscheidt van anderen zonder meer. Dat heeft dus niets met aangeleerde processen te maken, ofschoon die de uiting van de persoonlijkheid kunnen bepalen.

Als we zeggen "persoonlijkheid", dan bedoelen we daarmee de kern van de entiteit. Als je zegt, dat iemand een persoonlijkheid is, dan bedoel je daar niet mee dat hij er op een bepaalde manier uitziet of dat hij iets heeft geleerd, dan bedoel je dat achter dat alles iets schuilt, waardoor het een bijzondere betekenis krijgt. En als u mij niet gelooft, raadpleeg uw woordenboeken.

x U zei: Is je wereld verward, dan ben je zelf verward. Dit houdt ook in dat: is je wereld vol vijanden, dan leeft deze vijandschap in jezelf. Indien dit een soort wet is, wat ik best wil aannemen, hoe verklaar ik dan de vijandschap, die Jezus heeft ondervonden?

- Jezus heeft geen werkelijke vijandschap ondervonden, dat is het eigenaardige. Een totaal verkeerde interpretatie dus van hetgeen u in de Evan-

geliën leest. Zelfs indien u de aanvaarde Evangeliën ontleedt, zult u tot de conclusie komen, dat b.v. het Sanhedrin en de hogepriesters Jezus veroordelen niet omdat ze Jezus haten, maar omdat ze datgene wat hij vertegenwoordigt vrezen. Vandaar de uitspraak: "Het is beter dat één mens sterve dan dat een volk te gronde gaat."

x Is dat niet zo voor alle haat?

- Neen, dat is niet zo voor alle haat. Mag ik even doorgaan?

- Pilatus veroordeelt Jezus inderdaad, maar hij wast zijn handen. Hij wil er symbolisch eigenlijk geen aandeel in hebben. Hij haat Jezus dus kennelijk niet, anders zou hij met genoegen de verantwoordelijkheid op zich hebben genomen.

Herodus precies hetzelfde. Dan blijft er eigenlijk een vage, onpersoonlijke politieke instelling over, waardoor Jezus tot slachtoffer wordt gemaakt, terwijl degenen, die dit doen, in feite betreuren dat zij hem tot slachtoffer maken. Zij dagen hem uit, zelfs aan het kruis, niet omdat zij hem haten, maar omdat ze hopen hierdoor het volk te overtuigen. Ik geloof, dat je hieruit al kunt zien, dat het mededogen, dat Jezus heeft, wordt weerkaatst door de wereld. Er is in de mensen rond hem een mededogen. Maar zoals Jezus rechtlijnig zijn waarheid volgt, zo zoeken zij hun waarheid (zelfhandhaving) even rechtlijnig te volgen.

x Ik heb een rabbi gekend waar ik als vriend in huis was, totdat ik in zijn huis de naam Jezus noemde. Vanaf die tijd mocht ik er niet meer in.

- Hij haatte dus niet u, maar hij haatte het concept "Jezus". En waarom haatte hij het concept "Jezus"? Waarschijnlijk omdat hij het aanvoelde als iets dat te goed is en dat daardoor zijn wezen en persoonlijkheid ergens beschaamt. Dit zijn dingen, die je altijd weer tegenkomt. Er zijn mensen die atheïst zijn, niet omdat ze God haten of het begrip "God", maar doodgewoon omdat ze bang zijn voor al datgene, wat niet binnen de perken van hun redelijkheid valt.

x U heeft gezegd: Dat wat ik voortbreng, ben ik. Maar ik ben zelf door iets voortgebracht, dus ben ik mijn eigen oorzaak. Bent u het hier 100 % mee eens?

- Indien u het geestelijk stelt: ja. Want u bent degene, die het vruchtbeginsel, waarin het leven begon, bezielde en het daardoor tot een levend wezen op deze wereld maakte. Als zodanig bent u oorzakelijk voor uw bestaan, ongcacht het feit, dat uw lichaam in zijn mogelijkheden werd bepaald door uw ouders.

x Maar als we iets willen bereiken, iets willen beseffen, dan moeten we toch naar die oorzaak toe. We zitten toch altijd met die dualiteit: oorzaak en wat we zijn.

- Ik geloof, dat u de oorzaak eenvoudig terzijde moet stellen en dat wat u bent niet moet definiëren aan de hand van wat uw oorzakelijkheden zouden kunnen zijn, maar doodgewoon aan de hand van de reactie, die er rond u wordt gewekt. Zeg gewoon: ik weerspiegel mij in de wereld. Het beeld, dat de wereld mij toont, is het ware beeld van mij, zoals ik in mij besta op dit moment. Ik geloof, dat u dan verder komt. En stel zelfs dan nog die dingen voorwaardelijk.

U zoekt naar zekerheid. Maar om zekerheid te vinden moet je de algehele onzekerheid van alle dingen kunnen aanvaarden, omdat alleen hierdoor de grenzen wegvallen, die de mens in zichzelf stelt t.a.v. een kosmische zekerheid.

x Wat ziet u in het symbool van de kruisiging van Jezus?

- Een mysteriespel, meer niet.

x Niet symbolisch het uitkruisen van het karakter?

- Zover wil ik zelfs niet gaan. Je kunt elk deel van het gehele kruisdrama natuurlijk ontleden. Je kunt er symbolen in vinden zoveel je wilt. Maar als je zegt: Wat is het? Het is voor de mens het mysteriespel, waardoor hem een nieuwe weg en een nieuwe wereld wordt geopend. Als zodanig is het precies hetzelfde als de inwijdingsspelen zoals ze werden gehouden

in Egypte, in Griekenland etc. Dat is de werkelijke betekenis ervan voor de mens. En als de mens daarin iets anders projecteert, dan komt het m.i. voort uit het feit, dat hij de consequentie, die daarin zit en die overigens in het hele Evangelie naar voren komt, nl. dat je zelf moet gaan (Jezus is de weg, maar jij moet hem gaan), terzijde schuift om daarvoor in de plaats Jezus als een soort Ausputzer van alle demonisch gevaar te willen gebruiken; een soort zieleredder, die u tegen wil en dank ten hemel zal slepen, omdat u in hem gelooft. Wat natuurlijk in zichzelf niet evangelisch, niet christelijk en als je het eerlijk zegt ook kolderiek is.

x Dan is die zelfloosheid, die de boeddhisten willen bereiken dan ook kolder?

- Dat is ook kolder, want op het ogenblik, dat je die zelfloosheid bereikt, moet je zelf nog bestaan om te beseffen dat je hebt bereikt. En dat besef van bereiken is iets wat ook in de Nirwanawereld, in het Samahdi e.d. een rol speelt. Het is dus een erkenning, waarbij je zelf wel degelijk aanwezig bent, maar waarbij de onbelangrijkheid van uiting wordt erkend. Dus het is niet: in jezelf helemaal oplossen, maar het is het erkennen van de onbelangrijkheid van de uiting om hierdoor het bestaan terug te brengen van streven tot opgaan in het andere met een besef van jezelf. Als u me niet gelooft, leest u de geschriften er maar op na.!

x Is het mogelijk om de dingen zo strak te zien, omdat je een zekere afstand hebt genomen van je veranderlijkheid, zodat je toch nog kunt functioneren als mens?

- Op het ogenblik, dat u zoveel afstand heeft genomen van alle behoefte- en drangelementen, die het menselijk leven plegen te vormen, bent u niet meer in staat als mens te functioneren binnen een menselijke maatschappij om de doodeenvoudige reden, dat u dan niet meer wordt gegrepen door de drijfveren van die maatschappij. En dan zullen ze u niet haten, maar ze zullen uw onberoerdheid door hun dwang, hun drang en hun denkbeelden zozeer vrezen dat ze u dáárom verwerpen.

x Dus je moet het spelletje meespelen of wilt of niet.

- Dat is een conclusie, die geheel voor uw rekening komt.

x U discussieert niet over het bestaan van God, doch zo u eventueel in God gelooft, waarom doet u dat dan?

- Omdat Hij voor mij een innerlijke behoefte en zekerheid is. Een kracht, die ik beleef al kan ik haar niet omschrijven, en een mogelijkheid tot beleven en uiten, die ik niet ken en dus niet kan vastleggen, maar die voor mij in mijn leven voortdurend tot uiting komt. Dat betekent, dat ik iets God noem, wat ik niet ken. Dientengevolge heb ik geen recht te verklaren dat dit God is of dat God leeft. Ik kan slechts zeggen dat er iets voor mij bestaat dat ik God noem. Verder kan ik niet gaan. Ik zou zeggen, dat is duidelijk genoeg.

x U zei o.a. dat niet iedereen die sterft "geest" wordt. Hoe bedoelt u dat?

- Dat heb ik niet gezegd. Ik heb dit voorwaardelijk gesteld. Ik heb nl. gezegd - als ik even mag herhalen: Indien u gelooft in een voortbestaan alleen omdat u weet dat een bepaald iemand na de dood als geest voortbestaat, zo betekent dit nog niet met zekerheid, dat ook u na de dood zult voortbestaan, omdat er geen zekerheid is dat allen, die als mens leven ook als geest zullen voortbestaan. Ik heb dit gedaan om de onbepaaldheid - zelfs van een dergelijke principe op grond van een ervaring - aan te tonen. Omdat iets één keer of twintig keer zo is, is het nog niet zeker dat het ook honderd keer zo zal zijn. Het is waarschijnlijk, maar het is niet zeker. Ik wilde hiermee dus de betrekkelijkheid aantonen.

x Ik begrijp het niet geheel. Het is toch een automatisch gevolg van het sterven dat je geest wordt?

- Dat ben ik op grond van de praktijk met u eens. Maar als ik een voorbeeld hanteer en het ook als zodanig presenteer - wat ik inderdaad heb gedaan - en zeg dat, indien u gelooft in een voortbestaan, omdat u over-

geganen hebt leren kennen, dit niet met zekerheid betekent, dat ook u geest zult worden. Daarmede dus niet zeggende dat dit zo is, maar aanduidende dat de zekerheid, die men wil ontleen aan "het is één keer gebeurd, dus geldt het ook voor mij", geen werkelijke zekerheid is, maar dat ze alleen uit de persoonlijkheid kan voortkomen. Wat dat betreft, heb ik niets anders gedaan dan een oude stelling, die zoals u weet de Egyptenaren, de Sumeriërs e.d. ook kenden, even omzetten in moderne woorden om duidelijk te maken, dat zelfs een geloof in een voortbestaan een lange tijd niet algemeen is geweest en dat die algemeenheid wel wordt aangenomen, maar dat ze daarmee nog geen bewezen zekerheid is, zelfs indien men het bestaan van geesten zou kunnen bewijzen. Het is dus eenvoudig een stellen: alle dingen zijn zo betrekkelijk, dat er voor u geen zekerheden zijn. En dat is noodzakelijk, want de zekerheden die u meent te kennen zijn de grenzen, die u legt rond uw werkelijke persoonlijkheid. Het zijn die zekerheden, die het u onmogelijk maken innerlijke waarheden, die dan tot persoonlijke zekerheden kunnen worden, te ontvangen.

x Maar is het dan een mogelijkheid, dat als iemand sterft, hij dan geen geest wordt?

- Voor zover mij bekend, niet. Het is voor zover ik tot nu toe kan nagaan dat iemand, die op aarde doodgaat, in de sferen wakker wordt. De een zoekt dan het licht op en de ander blijft in de schaduw of vlucht naar het duister, maar ze bestaan voort. Of dat voortbestaan voor allen onbepaald is, is iets dat ik niet met zekerheid kan zeggen, maar wat ik wel weer aanneem op grond van de ervaring, die ik heb gehad. Maar ik kan dus niet zeggen: Het is zeker voor iedereen zo. Ik kan alleen zeggen: Volgens mijn beste weten is het zo, dat een ieder, die na de lichamelijke dood geestelijk in onze wereld komt, voortbestaat. Ik heb nog geen dode meegemaakt bij wie de geest mee was overleden. Laat mij het zo formuleren.

x Is dat dan niet een kwestie van wat men zich bewust is, hetzij als geest of als mens?

- Ja. Maar het feit, dat men zich/bewust is van het feit dat men /niet geest is - iets wat we vaak tegenkomen - kan nog niet voorkomen dat men voortbestaat zonder lichaam en als zodanig aan elke definitie van geest beantwoordt.

x Zoals een mens slaapt, kan ook een geest slapen.

- Nou, dat is niet waar, want geesten snurken niet! Maar u kunt zeggen: Een geest kan dromen, zoals een mens kan dromen en dan wil ik u volgen. Maar als u zegt "slapen", dan ben ik het daarmee niet eens. U kunt wel zeggen: Er zijn bepaalde fasen in de kringloop van geestelijk bestaan, waarin geen besef van de buitenwereld mogelijk is en daarvoor in de plaats het dromen aan de hand van eigen herinneringen optreedt; en dan heeft u gelijk.

x Er is een spreuk, die dreigend zegt: "Wie zichzelf zoekt, zal zichzelf vinden." Ook de zelferkenning voert tot dit eindpunt. Toch heeft u er niet mee gedreigd. Bedoelt die spreuk dan iets anders?

- Neen. Wie zichzelf zoekt, zal zichzelf verliezen. Wie zichzelf zoekt, betekent: wie voor zich zijn voordeel (dus zijn eigenbelang) zoekt, zal al datgene wat hij nastreeft verliezen. In deze zin is de spreuk bedoeld en in die samenhang staat ze ook in de tekst. Het heeft dus niets te maken met bewustwording. Het heeft te maken met egoïsme.

x Wat moet men doen met de groeiende haat, die toenemende zelferkenning kan begeleiden, indien men daardoor ontdekt hoezeer men een niet meer te wijzigen product is van een opvoeding, die iedere zelfhepaling en zelfontplooiing als zondig afwees?

- Als je een dergelijke haat kent, ben je nog niet in staat jezelf te aanvaarden. En als je niet in staat bent jezelf te aanvaarden, dan heb je jezelf nog niet erkend voor dat wat je bent.

Ik geloof, dat een werkmans, die de wereld haat omdat ze niet de instrumenten heeft uitgevonden, die hij meent nodig te hebben voor het vervul-

len van bepaalde taken, een dwaas is. Maar de werkmán, die de instrumenten neemt, die hem ter beschikking staan en daarmee het beste doet wat mogelijk is in een bepaalde job, die noem ik een verstandig, een wijs man.

Ik geloof, dat iemand, die de wereld haat, omdat hij misvormd meent te zijn op de een of andere manier, eenvoudig een dwaas is. Iemand, die zegt: Ik heb er eenmaal mee te leven en ik moet rekening houden met de gevoelens en de emoties en ik kan, indien ik dit maar accepteer, mijn aandacht richten op het andere, hij zal volgens mij heel veel kunnen bereiken. Maar een mens, die probeert om zijn stoffelijke en zijn mentale structuur, zoals die door de wereld is bepaald, zo een, twee, drie te veranderen, loopt altijd vast. U moet niet proberen de uiterlijkheden te veranderen. U moet het innerlijk, dat er in schuilt, veranderen. Dan komt de rest vanzelf.

- x Dat uiterlijk hoort toch niet speciaal bij je wezen? Het is een vorming van het oorspronkelijke wezen, die door frustraties e.d. tot stand is gebracht.
- Als u het eens eenvoudig zo bekijkt: Met wat je bent geworden, heb je maar weinig te maken, want dat kun je niet veranderen. Maar wat de waarheid is, die binnen datgene wat je uiterlijk bent op dit moment schuilt, dat is belangrijk. De erkenning daarvan is de werkelijke erkenning van het eigen "ik" en impliceert niet zonder meer een verandering van uiterlijkheden, maar wel totaal andere mogelijkheden om met die uiterlijkheden te leven.
- x Als je nu als geest incarneert, dan kom je in een lichaam, dat zijn eigen uiterlijk, zijn eigenschappen heeft. Je kunt het slecht treffen en dan zit je ermee. Dan is daar toch de kwestie van een dualiteit: het ene heeft de overhand of het andere.
- Het is heel aardig, als u het zo stelt. Dus als u in een auto stapt en het is toevallig een slechte auto, dan ontstaat er een dualiteit, omdat die auto niet wil zoals u wilt.
- x In zekere zin is dat zo. Als de auto verongelukt, dan zit je er ook mee.
- Inderdaad. Zo is het met een lichaam eveneens. Maar degene, die probeert de bestuurder en de auto als identiek te beschouwen, die noemt u waarschijnlijk toch ook een idioot. Zo noem ik iedereen een idioot, die de erfelijke eigenschappen en de rest van het lichaam, waarbinnen je je werkelijke "ik" waarmaakt, zonder meer identificeert met dit ware "ik". Men kan hoogstens zeggen, dat men bij de keuze door dit werkelijke "ik" is geleid. Men kan nooit zeggen, dat het totaal van de eigenschappen behoort tot de eigenschappen van dit werkelijke "ik".
- x Bedoelt u dan dat het lichaam geen eigen wensen naar voren brengt?
- Het lichaam brengt eigen wezen naar voren, uit de aard der zaak. Maar die zijn het resultaat van een structuur, zoals uw auto benzine, olie en water nodig kan hebben. Op dezelfde manier heeft een lichaam van alles nodig. Er zitten een aantal biologische drangverschijnselen in, die dus ook een grote rol spelen, maar die hebben niets te maken met de werkelijke persoonlijkheid.
- x De vergelijking is toch niet goed, want de auto kan niet begeren, zoals het lichaam.
- Het is natuurlijk zo, dat elk voorbeeld onvolledig is. Maar iemand, die een gelijkenis letterlijk wil nemen en daarbij de idee over het hoofd ziet, zal in het werkelijke leven in de eerste plaats de werkelijkheid en de noodzaak van zijn wezen over het hoofd zien, omdat hij zich vasthoudt aan letterlijke structuren. Staat u mij toe dit op te merken. . .
In de tweede plaats: Wanneer iemand incarneert, kan hij een groter of kleiner bewustzijn hebben. Zoals iemand, die een auto koopt, veel of weinig verstand van auto's kan hebben. Daardoor wordt de aanschaf of de incarnatie wel degelijk mede bepaald. Maar dit impliceert ook, dat je leert waarop je een volgende keer moet letten. Het is het werkelijke "ik", dat

op deze manier wijzer wordt, niet het voertuig.

- x Dus zit in dat voertuig niets wat op dit "ik" lijkt?
- Als u dood bent, is uw lichaam dan nog een "ik"?
- x Er moet toch ook een associatie zijn voor een incarnatie.
- We hebben het niet over incarnaties. We zullen eerst even dit punt afhandelen.
- x Ik geloof, dat het "ik" dat een mens bezit en daarom is er ook zoveel ellende in de wereld, een heel confused "ik" is; een "ik", dat bestaat uit allerlei factoren.
- Juist. En daarmee maakt u ook de grote fout, omdat u zegt: De lichamelijke kwaliteiten en eigenschappen zijn bepalend voor het "ik". En daardoor richt u uw aandacht op lichamelijke kwaliteiten en eigenschappen en verwaarloost u de werkelijkheid van het "ik", dat daarachter schuil gaat.
- x We hebben het over zelfkennis en dan moet je je hele wezen.....
- We hebben het over zelferkenning.
- x Goed, zelferkenning. Daar hoort je hele wezen bij met al die eigenschappen, die daarin kunnen zitten.
- Waarde vriend, u kunt natuurlijk hier doorzetten, dat je alles lichamenlijk precies moet kennen. Maar nu zeg ik - en dan kom ik weer op die ongelukkige vergelijking terug, die u zo even heeft verworpen - dat de auto natuurlijk belangrijk is, maar dat het veel belangrijker is dat je eerst leert chaufferen, voordat je erin stapt.
- Ik geloof, dat het voor u veel belangrijker is om met verwaarlozing van al die uiterlijkheden eerst tot het besef te komen: wat is nu werkelijk "ik" en wat is het niet? Pas als u dat heeft gedaan en daarbij alle stoffelijke kwaliteiten opzij heeft gezet en u eerst eens heeft beziggehouden met uw werelderkenning, uw rapport met de wereld en niet met specifieke persoonlijke problemen, maar gewoon met wat de wereld voor u betekent (wat u voor de wereld denkt te betekenen is niet belangrijk), dan heeft u een punt van uitgang. Op het ogenblik, dat u probeert tot zelfkennis te komen (wat iets anders is dan zelferkenning. Zelferkenning is een bewustworden van het zelf. Zelfkennis is het kennen van het "ik" en omvat dus alleen weten, maar niet aanvoelen, begrijpen etc.) door ontleding van het materiële deel van uw wezen, zult u wel veel omtrent uzelf te weten kunnen komen. Dat is echter misleidend, omdat u de samenhangen nooit volledig genoeg kunt begrijpen en dientengevolge uw aandacht gaat besteden o.m. aan een jeugdtrauma, dat u vandaag aan de dag beheerst, terwijl u voorbij ziet aan het feit, dat u door al die perioden heen (neem maar een voorbeeld) met een bepaalde creativiteit steeds weer in die wereld gereageerd heeft. Die wereld heeft in de eerste plaats op deze creatieve elementen in uw wezen gereageerd en veel minder op uw uiterlijkheden. Ze gaat pas op de uiterlijkheden reageren op het ogenblik, dat u die zelf naar voren schuift als primair. Als u zich dat gaat realiseren, dan zult u ook begrijpen waarom ik zeg: Laat die uiterlijkheden maar met rust. Die zult u vanzelf begrijpen, als u eerst de kern kent. Of om het anders te zeggen: De wagen zegt natuurlijk wel iets omtrent de chauffeur. Maar het is toch wel zo, dat wie de chauffeur kent, diens rijbekwaamheid kent. Maar wie alleen aan de hand van de wagen zegt: Er zal wel zo'n type in zitten, die weet eigenlijk nog niets. En dat is nu hetgeen, waarop ik voortdurend hamer.

Leer eerst de werkelijkheid kennen van datgene, wat die wereld in je ziet en hoe je zelf reageert. Ga niet zeggen: Ja, maar ik ben zus of zo. Zeg eenvoudig: Zoals die wereld mij ziet, ben ik. Ga daarvan uit. Dan kom je tot de conclusie, dat een hele hoop eigenschappen en heel veel dingen, waartegen je zelf grote bezwaren hebt, onbelangrijk worden. Dan zult u ontdekken, dat heel veel dingen absoluut geen rol daarbij spelen, maar dat enkele elementen in uzelf daarbij heel erg belangrijk worden. Als u die elementen dan vasthoudt, heeft u daarmee ware wezensuitingen. Naarmate u minder zegt "dit kan wel en dat kan niet", wordt u onbegrensd en kunt

u uw vermogens dus onbegrensd gebruiken. Ik heb dat in mijn inleiding duidelijk gezegd.

x Kunt u ook iets zeggen over zelfverwerping?

- Zelfverwerping is de grootste dwaasheid, die er bestaat. Omdat de mens, die zichzelf verwerpt, in wezen probeert de wereld te verwerpen. Maar zich machteloos voelend tegenover die wereld, zich tegen zichzelf keert, zonder daarbij zichzelf werkelijk te kunnen verwerpen.

Zelfverwerping is dus een uiterlijke vorm, waarin een neiging tot zelfaanvaarding wordt verborgen achter een verwerpen van iets dat eigenlijk niet waar is. Je kunt niet zeggen: Ik haat mijzelf werkelijk. Je hebt jezelf altijd lief. Maar als je zegt: Ik haat mijzelf, dan zeg je in feite: Ik haat datgene, wat die wereld voor mij betekent en ik neem aan dat dat gebeurt, omdat ik ben zoals ik ben.

Je moet dan ook heel rustig zeggen: Zelfverwerping is nutteloos. Zelfaanvaarding is het eerste beginpunt. Anders is het een uitvlucht. Er zijn mensen, die b.v. harakiri plegen, omdat ze menen dat ze anders hun eer niet kunnen herstellen. Die mensen zeggen in feite: De situatie is voor mij psychologisch zo onaanvaardbaar geworden, dat ik mijzelf op een spectaculaire en rituele wijze wil doden om zo te ontkomen aan de noodzaak de consequenties van mijn misvattingen en fouten onder ogen te zien.

Als u daarmee nu rekening houdt, zult u zeggen: Dan is elke zelfaantasting op zichzelf dwaasheid.

x Past ook bij de zelferkenning het feit, dat de laatste tijd via de t.v. is gedemonstreerd dat jongelui worden bekeerd in de zin zoals dat in zendelingtractaatjes naar voren komt?

- Nu, ik geloof niet dat het iets bijzonders is. Ik denk, dat dat altijd het geval is geweest. Wat is het verschil tussen iemand, die tot een bijbels christendom wordt bekeerd en degene, die het zoekt in een progressiviteit, die hij ook de wereld wil opleggen, maar waarbij hij zichzelf in feite onderdanig maakt aan een denkbeeld en weigert om de eenzijdigheid van het denkbeeld ook maar één ogenblik in ogenschouw te nemen. Ik geloof niet, dat er verschil is. De jeugd heeft zich altijd laten bekeren. Maar het is niet belangrijk, dat ze wordt bekeerd. Het is belangrijk, wat ze krachtens de bekering doen. De bekering op zichzelf is een symbool, meer niet.

x En de blijdschap, waarmee die bekering gepaard gaat?

- Is het gevoel van opluchting: nu sta ik er niet meer alleen voor. Ik heb de verantwoordelijkheid afgeschoven. Met diezelfde vreugde wordt iemand lid van de communistische partij. Het spijt me voor de zendingen. Er is hier absoluut geen verschil tussen de wijze, waarop een jongen reageert, die in een straatbende wordt opgenomen of degene, die in een partij wordt opgenomen waar hij meent de oplossing van zijn problemen te vinden en degene, die zoals dat heet zijn lasten op Jezus werpt. Die vreugde is het afstand doen van aansprakelijkheid voor jezelf. Degenen, die dat doen, begrijpen eenvoudig niet, dat ze in feite nog een veel grotere aansprakelijkheid op zich laden. Maar op het ogenblik, dat ze dat gaan beseffen, kunnen ze hetgeen ze hebben aanvaard vaak niet meer verloochenen om de doodeenvoudige reden, dat ze daarin teveel hebben geïnvesteerd van hun tijd, hun moeite, hun denken. Als ze nu zeggen: Ik heb het fout gehad, dan zal iedereen hen uitlachen.

Er zijn mensen, die dominee worden, dan absoluut ongelovig worden, maar toch op de kansel blijven staan alleen omdat ze niet willen toegeven, dat ze grote fouten hebben gemaakt. Er zijn priesters, die zich laten wijden en die voortdurend langs achterdeurtjes alles proberen te doen om te ontkomen aan de consequenties van hetgeen ze eenmaal gezegd en beloofd hebben, omdat ze niet geloven in de zin ervan, maar aan de andere kant niet de moed hebben te zeggen: Ik heb zo'n grote fout gemaakt, ik laat dit allemaal achter mij. Dan zeggen ze tenminste toch: Maar ik blijf gelovig.

x Komen ze er tenslotte toch niet vanaf?

- Neen, ze konden er niet vanaf, omdat ze zich hebben gebonden aan uiterlijkheden. Dat ze gewoonten blijven volgen, is helemaal niet erg. Maar dat ze stellen: Dit zijn toch wel de zekerheden waaruit ik leef, terwijl het niet waar is, terwijl het in feite alleen maar een kwestie van vraagtekens is, dat maakt het juist zo verwerpelijk.

Datzelfde zien we bij andere mensen. Ze beginnen een carrière in een partij - of dat nu een democratische partij is of een socialistische, een communistische of enige andere partij - ze zijn er eenmaal mee begonnen en ze zitten erin. Op een gegeven ogenblik weten ze dat alles, wat ze daar vertellen, onzin is, dat die partij niet kan functioneren, dat het ideaal van die partij belachelijk is. Maar ze blijven in de partij, want het is hun carrière. En ze blijven die ideeën voorstaan, omdat het niet anders kan. Ze kunnen toch niet zeggen: Ik heb het altijd fout gehad.

x Gaat dat ook in de andere incarnaties, blijft dat zo?

- Dat ligt aan die mensen. Als je in deze incarnatie genoeg hebt geleerd, ben je in een volgende misschien verstandiger. Het is naar de vraag: Wat is dit werkelijke "ik" wijzer geworden? Het "ik", dat u moet leren kennen, de chauffeur. Als u op de weg zit, dan leert u van elke verkeerssituatie iets meer, als u tenminste een oplettend rijder bent. Als u denkt: het is alleen maar belangrijk, dat ik opschiet, dan rijdt u zich de volgende keer op precies dezelfde manier te pletter.

Zo is het in het leven ook. U leeft, u leert. Dat is uw werkelijke "ik". Dat is zich beter bewust van zijn relatie met de werkelijkheid. Als dit "ik" terugkeert en incarneert, dan zal het dus krachtens die erkenningen anders gaan reageren. En dan zal het waarschijnlijk de moed vinden om een innerlijke erkenning uit te drukken en niet vast te blijven kleven aan iets, omdat je er al zolang mee bezig bent en er achter staat. Dat was misschien nog een kleine oratio pro domo.

-:-

Slotwoord.

We hebben het gehad over zelferkenning. Ik ben bang, dat we met al die vragen één ding hebben vergeten: dat je je nooit moet afvragen: hoe ben ik? maar: wat ben ik?

De meeste mensen willen wel graag weten hoe ze zijn. Wat zijn mijn fouten, wat zijn mijn goede punten. Maar wat ben ik? En dat "wat" is uitdrukbaar in betekenis. Die betekenis wordt bepaald door uw fouten en uw deugden, door al uw tegenstrijdigheden en al uw rechtlijnigheden bij elkaar. Wat u bent, wordt bepaald door het geheel van uw wezen. En zelfs de stoffelijke uitingen en de problemen, die daaruit voortkomen zijn er deel van. Dat is het ware "ik". De wereld reageert op dat "ik", niet op de uiterlijkheid. Dat kan misschien een ogenblik, als er nog geen reëel contact is, maar als er een reëel contact is, wordt er gereageerd op de persoonlijkheid, die achter alles zit, want dat is in feite de bindende factor. Dat is de enige communicatieve factor, die verder kan gaan dan de uiterlijkheid. Zodra je dit begrijpt, kun je geloof ik ook gemakkelijker aanvaarden wat je bent.

Je vraagt vaak b.v. Ben ik lelijk? Ja goed, dat is een uiterlijkheid. Het is niet belangrijk. Een ander zegt: Ik ben voortdurend verward. Nou, als u dat uiterlijk bent, dan is het helemaal niet belangrijk. Als u innerlijk dan maar het gevoel heeft: voor de wereld wil ik toch die betekenis hebben en ik probeer dat waar te maken, dan laat u die eigenschappen maar rusten. Het is altijd weer precies hetzelfde: De mensen willen de poedel trimmen, totdat hij perfect is, maar ze vergeten hem eten te

geven en zijn dan heel verbaasd als dat beest dan praktisch verhongerd en door de poten zakt.

Zo behandelt men vaak zijn eigen ikje. Men probeert de uiterlijkheden op te sieren en precies volgens een bepaald systeem te bepalen. Maar men vergeet, dat er één ding nodig is om te leven; en dat is het voortdurend contact met het andere. Het voortdurend leven met en in een wereld - of die wereld nu van de geest is of van de stof. Het leven met de krachten, die in de wereld zijn - of je ze erkent of niet. De voortdurende wisselwerking, waaruit het beleven voortkomt. En dan is het denken misschien een methode om daaraan nog enige vorm te geven. Maar dit denken is ook nog niet eens bepalend. Het is ook maar een instrument, dat je hanteert. Maar de innerlijke harmonie, de verbondenheid, dat is het enige dat bepalend is voor het "ik".

Neem nu die vraag, die zo even is gesteld: Hoe zit dat dan met incarnatie? Incarnaties, mijne vrienden, zijn niets anders dan verschijningsvormen van hetzelfde "ik". Het besef van dat "ik" is bepalend voor de betekenis van die incarnaties.

Als u in een sfeer komt, geldt precies hetzelfde. U bent gevangen op een misschien verkeerd begrepen voorbeeldje, dat niet elke geest zal voortbestaan. Laten we eerlijk zijn, als dat het geval zou zijn, zou het dan iets veranderen? Het is niet zo, voor zover ik weet. Maar zekerheden moet men niet creëren. De schijn-zekerheid van "wij zijn uitverkoren", "wij behoren tot het Koninkrijk Gods", "wij zullen de hemel betreden", "wij zullen later in Zomerland een mooi huisje hebben", "wij hebben een geestelijke meester, die zorgt voor onmiddellijk transport naar een hogere sfeer" en al die dingen meer. Dat is heel aardig. Je kunt je er misschien aan vastklampen, maar het is niet erg realistisch. Want daarmee schep je beperkingen en begrenzingen.

De mens bindt zich vast met touwtjes, totdat hij erbij zit als een soort geestelijke rollade, die door het leven heen tolt. En dan zegt hij: Het leven is zo moeilijk, het is zo zwaar, er zijn zoveel dingen onmogelijk en we kunnen zo weinig. Terwijl hij de koorden van zekerheden eindelijk naar eens zou moeten doorknippen, eindelijk eens zou willen leven vanuit zijn innerlijk in de eerste plaats en desnoods elk ogenblik opnieuw met uiterlijkheden. Wat af is, is af. Daarmee hebben we niets meer te doen. Wat morgen komt, komt morgen, dan kunnen we daarin misschien leven, maar vandaag is het zo en dat is mijn werkelijkheid, dat is mijn contact met de wereld.

Als de mensen zo zouden willen leven, zonder die beperkingen, dan zouden ze de krachten uit de geest krijgen, dan zouden ze putten uit een algemeen bovenbewustzijn, dan zouden ze inspiraties kunnen krijgen uit de hoogste geestelijke krachten, dan zou hun hele wezen zich kunnen openbaren, dan zouden ze magisch sterk zijn. Maar op het ogenblik, dat je jezelf beperkt door je aan uiterlijkheden vast te klampen, door zekerheden te scheppen, die er eigenlijk niet zijn, vergeet je te leven, bind je jezelf vast aan denkbeelden.

Denkbeelden zijn goed zolang ze het werktuig zijn, waarmee je zoekt uitdrukking en vorm te geven aan de dingen. Maar op het ogenblik, dat ze vaste denkbeelden worden, de regels waarbinnen je gebonden wilt zijn, dan zijn ze gelijktijdig de beperking van je mogelijkheden, van je beleven. Dan zijn het de conflicten, die je voor jezelf schept in plaats van de harmonische contacten met een eeuwigheid en een oneindigheid. Nu spreek ik voor mijzelf. Voor u is dat geen zekerheid, maar voor mij wel. Leef je eigen zekerheden. Leef je eigen wereld. Vind jezelf. En of je dit "jezelf vinden" dan ziet als een ingaan in de tempel Gods of op een andere manier, dat interesseert mij niet. Wees jezelf. Gooi de uiterlijkheden terzijde.

Vraag je steeds weer af: Wat ben ik eigenlijk? Wat is mijn betekenis? Wat breng ik voort? Hoe zien anderen mij? Wat ben ik? Niet: hoe ben ik? Die eigenschappen zijn er nu eenmaal. Wat is mijn betekenis? Wat is de

scheppende functie, die ik heb in de totaliteit? Wat is de beleving, waardoor mijn leven manifest wordt vanuit een oneindigheid misschien, maar toch binnen de tijd, waarin ik op dit moment besta.

Dat is de ware tocht naar de zelferkenning. Wie beginnen wil een koning te begrijpen, terwijl hij zelf nog niet eens schoenpoetser is, komt niet ver. Maar wie als schoenpoetser probeert langzaam maar zeker zolenlapper te worden, die klint op en kan misschien eens koning worden. Zo is het in de geest precies hetzelfde.

Er ken wat je bent, ongeacht de uiterlijkheden, door rustig te aanvaarden dat het beeld, dat de hele wereld je toont, ook een beeld is van jezelf. En leef dan met de uiterlijkheden die je bent, ofschoon ze onbelangrijk zijn. Laat dat wat in je schuilt spreken en je zult ontdekken, dat de wereld een nieuwe gedaante krijgt - niet omdat ze verandert, maar omdat jij verandert in je relatie met die wereld. En je zult bovenal ontdekken, dat begrippen als tijd, beperktheid en dood onbelangrijk worden en langzaam wegslinken voor de verbondenheden, die je erkent, de relaties, die voor jou het werkelijke beleven gaan vormen. Je zult ontdekken, dat er in je krachten leven, waarvan je nooit hebt durven dromen.

Een mens zonder grenzen is een vonk Gods die terugkeert tot de zon, waaruit ze is voortgekomen. Een mens, die zichzelf begrenst, is een gebondene, die in zijn trots op zijn banden liever in de buitenste duisternis verkommert dan toe te geven dat zijn banden overbodig zijn.

Dat, vrienden, heb ik u willen voorleggen. Uw vragen waren voor u misschien zeer ter zake doende, maar ze toonden zo weinig begrip voor de feiten. Ik hoop, dat dit slotwoord ertoe heeft bijgedragen u nog even te confronteren met de werkelijkheid, die u bent, die achter de uiterlijkheden ligt, die achter al die stoffelijke eigenschappen ligt, achter dat temperament waarmee je geen raad weet, achter al die gezagscrises, waarmee je pleegt te leven. En als ik daartoe iets heb bijgedragen deze avond, dan ben ik denkbaar, omdat ik mijzelf meer waar voel worden op het ogenblik, dat ik kan delen in een werkelijkheidsbesef, dat tot een ander behoort.

: - : - ;